

**Avatiligiyit Kanatami Pityutai tapkununga Tahera Qiplariktut Kuapurisan
Jericho Qiplariktun Uyagakhiuqvik Imaqmun Laisakhamun Tukhigaut
Nuvipa 30, 2004**

Avatiligiyit Kanatap (EC) naunaiyaqta ihumagihimayai tamaita tapkuat titiqat pihimayut tapkunani Imaqmun Piyungnautimun Tunihimayut upluliqhimayut Aagasi 2004 (ilautitlugit Ilaliutihimayut A-HH), tapkuatluttauq ilihimayut tapkunani inungnut takuyaulat titiqat.

Ihumalugiyauyut naunaiqtauyut tapkunani Avatiligiyit Kanatami piluaqnaqtuliginimun tuniyaini tapkununga Avatiliginiqmun Naunaiyagutit piyauhimayut qanugiliuqtaunii ilainik tuhaqtakhani havaktauyunilu piqaqtitaini tapkuat Tahera Qiplariktun Kuapurisan Nanminilgit (Taherakut). Una pityutauyuq naunaiqhimaniaqta tahapkuat piyalgit huli tuhaqtauyukhat, tapkuatlu piqaqtitniinik pinahuaquyaunii ihumagiyauniinut tapkuat pivaliatitauniinik imaqmun laisakhami atugiaqaqtut.

Nainaqhimayut Uqauhiuyut tapkuatlu Pinahuaquvauyut

Munagiyaunii imaquiittunut aktuani

Taherakut tunihimayut tapkuninga Imaquiittunut Aktuqtauniinut Munaqhiniqmun Havagutini (Ilaliutihimayut N). Tamaitnut, Avatiligiyit Kanatami naunaiqta tapkuat imaquiittunut aktuqtauniinut havagutit piyukhauyut tamatkiumalutik naamaktumik naunaigahuaqniinut allanguqni avatigiyaup, kihimik ilainik ihumalugutilgit qanuqtut tapkuat tuhaqtakhat naunaiyaqtauyakhainik. Tahera piyalik naunaiqhiluni qanuq aktuiyakhainik halumailgut, imaqaqniit natiini uumayuvaluit, uumayuvaluit aqayani tapkuatlu nauhimayuvaluit aqayakni piyukhauyut nakuuniqpamik munagiyaunii tapkuatlu hunat titqat hanatyutai pilanikhai nakuuniqhamik naunaiqtaunii piqalaniinik aktuqtauniinut.

Avatiligiyit Kanatami pinahuaquiyut tapkuat amuniaqaqniita aktilangi talvani Takiyuq Tahiqmi Hiamaktailikhiiviknut Havagutini (LLCF) tamnal kuuktauviinut avatigiyaunut munagiyauttiaqnikhainik, tapkuatlu Taherakut hannaiyaqhimallutik atuqpalianikhainik nakuuyunik atugahuquqtunik upalungaiyautinik atuqniqata puqtunii takukhaukpata pivakniinik nakuhuigutillaqniinik tahamunga imaquiittunut uumayuvaluinut.

Munagiyaunii immap akuttaqni piyukhauyut havaktaulutik naamakhihimayumik naunaigahuaqniinik ukiup ilaani tapkuatlu hivituyumik alanguqhimayut angiyumik qanugitniinut, niqigikniinut, tapkuatlu havikta katihimaniinik, ilautitlugit hikup ataani qanugitni.

Avatiligiyit Kanatami pinahuaquiyut tapkuat imaqmun laisauyuq ilaqaqtitlugu atugiaqaqniinik tuniyauniinik tapkuat imaqui aktuaniinik munaqhiniqmun upalungaiyautinik (AEMP) naunaiyaqniinut angiqtauniiniklu. Tapkuat upalungaiyautit piyukhauyut ilaqaqtitlugit naunaiyaqtaunii huniumaititlugit tuhaqtakhat, tapkuatlu ihuaqhaqni qanuqtut hunat uuktugaqtauyangitnik atuqtauniat naunaigahuaqlugit qanugitqiyauyakhainiklu alanguqni tahaphuma avatigiyaup.

Kuviyauniinut naunaipkutai

Taphumunga Takiyuq Tahiqmi Hiamaktailikhiiviknut Havagutini kuvigaqviani, uuktugagutit piyukhauyut ilaqaqtitlugit immap qanugitniinik, puktalaqtut naptuniit (TSS), amunia (NH₃-N), naitrait (NO₃-N), naitrit (NO₂-N), fassuras (P), katitlugit

uqhukhat haiturukarban (TPH), atugiaqaqnii aniqhagutininik BOD₅, anait halumaitnii (FC), tapkuatlu katitlugit haviktai: aluumait, arsinik, katmiam, kurumiam, kaapa, liat, maliptinam, nikul, tamnalu zinc. Pinahuaquyauyut kuvititauniinut atugialgit hatqiqtitauhimayut tapkunani pityutaunyuni.

Taherakut tukhigaqhimayut kiklikhainik tapkuat 100 miliguram/liitami (tiguyaayun) tamnalu 50 miliguram/liitami (MAC) tapkununga nunap qangani kuukniuyuni tapkuatlu Takiyuq Tahiqmi Hiamaktailikhiiviknut Havagutini kuvigaqviuyuq hanayautitlugu. Avatiligiyyit Kanatami angiqhimaittut tapkuat piyukhauyut atuqtauniinik kuvinikhainut talvangat Takiyuq Tahiqmi Hiamaktailikhiiviknut Havagutini piqalaqmata angiyunik halumaivvyaktunik imaqmik kuviyukhamik talvunga Kuugaulyaq C3-mun.

Avatiligiyyit Kanatami pinahuaquiyut tapkuat tamatkiumayumik uuktugagutauniinik munaqhitquplugit maliklugit tapkuat Naunaiyainiqmun Havagutit, ilautitlugit tapkuat haviknut titigaqhimayut tapkunani ICP naunaiyautini, anginiqhat ions, niqigiyaayut, tapkuatlu takukhauniinut uuktugautit.

Atuqnii tapkuat tuqunaqtunut uuktugautit

Avatiligiyyit Kanatami pinahuaquiyut tapkuat naunaiyattiaqhimayunik tuqunaqtunut uuktugaqtauniinik pitquplugit tapkunani kikliini huplut imap halumaitniinik malguiqlugu ukiuq tamaat, pigiaqniani kuvititaunianik, tamnalu hivunuani qiqiniahaqtitlugu, atuqlugit tapkuat atuqtauvaktut ihuugaqyuit tapkuatlu *Daphnia* uuktugautit. Atupiaqniinut uuktugaqniq piyukhauyut atuqtauluni atauhiqluguluniit ukiumi naunaiyaqtauyunut tapkunani kiklingani tapkuat akutviuyut, hivunuani qiqiniahaqtitlugu.

Upalungaiyautit

Avatiligiyyit Kanatami pinahuaquiyut tapkuat ukiuq tamaat tuhagakhaliat ilaqaqtitlugit nutanguqniinik tapkuat havakviup imap nakuunianik, piluaqtumik ukuat pihimaniinik tapkuat aulataunianut tamna Takiyuq Tahiqmi Hiamaktailikhiiviknut Havagutini.

Uniquttiaqhimaniqpaq upalungaiyaut piyauniinut tapkuat maqiniinik naunaiyautit piyukhauyut tuniyaulutik naunaiyaqtakhat angiqtaulutiklu, ilagilugit tapkuat ukiuq tamaat tuhagakhaliat qanugitniinut.

Tapkuat Qimainiqmun Halumaqtiginiqmutlu upalungaiyautit piyukhauyut nutanguqtaulutik ukiuq tamaat kinguagut hanayaunii pigiaqniahaqtitlugit, tapkuatlu tuniyaulutik angiqtauyukhat, tapkuatlu ilautitlugit naunaiqtaunii naunaiyagutininut piyalgit pinahuaqniinik halumaqtiginiqmun upalungaiyainiqmun.

Ahivalui laisauyup pinahuaqunii

Piaqniat qaphinik nutanik unigtugutininik taiguuhiqnut piyalgit uumunga havaktauyumun; Avatiligiyyit Kanatami pinahuaquiyut tapkuat laisuyuq unigtuqniinik tahapkuat taiguhiit: Tipituyut Uyaqanit Quqluaqniit ilaqaquplugit huguqnalat quqluaqniit; tapkuat AEMP; maniqami hiku; ICP haviknut naunaiyaqnii; nunami iqaqviit; anginiqhat ions; niqigiyaayut; takukhaunii uuktugaqtauniit; tapkuatlu maqiniit.

Tapkuat Ukiuq Tamaat Tuhagakhaliat taphumunga Jericho Qiplariktug Uyagakhiuqvik piyukhauyut ilaqaqtitlugu naunaipkutaqnik katihimatitlugit nainaqhimaniinik tapkuat Naunaiyainiqmun Havagutit tuhaqtakhat tapkuatlu naunaipkutit tapkununga tuhagakhanut tamaitnut munaqhityutininut uuktugagutainut.